

САНА ОЛОХ

Х а н н а т
1931 оыл алтынны
15 нунуттан тахсар

ССКП ЧУРАПЧЫТААБЫ РАЙКОМУН УОННА НАРОДНАЯ
ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

№ 71 (5738)

1982 оыл. Бэс ыйын 12 нунз
СУБУОТА

Сыаната
2 харчы

ПАРТИЙНАЙ АКТИВ МУННЬАБА

Бараһа, 1982 оыл бэс ыйын 11 нунутар, оройуоннаабы партийнай актив мунньаба буолла.

Мунньах «ССКП Кини Комитетын ыан Ыйынаабы (1982 с.) Пленумун түмүктэрин уонна оройуоннаабы партийнай тэрилтэ ССКП Кини Комитетын Генеральнай секретара таб. Л. И. Бреннев «1990 сылга диэри кэмгэ ССРС аһылыгын программатын уонна ону толоруу дьаһалларын туһунан» дакылаатын үөскээн тахсар сорунтарын туһунан» бопхурубу дьүүллэстэ. Дакылааты ССКП райкомун бастыкы секретара таб. И. П. Листинев олордо.

Дакылаат сунньуон көсөтүнэ тыл этилэр: тт. Е. Е. Васильев — Барл Маркс латынан совхоз директора, Н. В. Манарова — «Чурапчы» совхоз ыланнаабы отделениетин партийнай тэрилтэтин секретара, В. П. Чичигинаров — «Сельхозхимия» холбохун председатели, С. И. Сергеев — Эрилик Эристин латынан совхоз директора, Е. А. Борисов — «Сельхозтехника» холбохун управлэууһа, А. А. Захаров — Карл Маркс

латынан совхоз Мугудайдаабы отделениетин биритэ-директора, А. В. Ефремов — Субуруускай латынан совхоз директора, М. Н. Павлов — тыа хайаайыстыбатын управлениетин начальнига, Н. Е. Анемподистова — райпотребобщество бырабыланыытын председателин солбуйааччы, партийнай тэрилтэ секретара, М. Е. Пермяков — народнай депутаттар оройуоннаабы Советтарын исполкомун председатели.

Актив мунньаба ССКП КК ыан Ыйынаабы (1982 с.) Пленумун түмүктэрин биир санаанан биһирэп уонна 1990 сылга диэри кэмгэ дойдун аһылыгын программатын олоххо киллэрингэ оройуоннаабы партийнай тэрилтэ толоруохтаах чопчу дьаһалларын бэлэтиир уурлаабы ылымна.

Партийнай актив мунньабын үлэтигэр ССКП обкомун административнай органаарга отделын сэбиэдисайга таб. И. П. Шадрин кыттыһы ылла уонна тыл эттэ.

Манан актив мунньаба үлэтин бүтэрдэ.

ДАЛЬНАЙ ВОСТОК, КЫРААЙЫГАР

ПОЛИКЛИНИКА
ТУУНДАРАБА КӨТӨР

Чукоткага өссө биир медицинскэй этэрээт тэрилиннэ. Флюорографическай аппара-туранан сабылэммит пертолетуон врачтар болохторо Анадыр-тан «Канчалинскай» совхоз табалыттарын ыраах көһө сылдьар түһүлгэлэрингэр аттан-на.

— Бүгүн Чукотскай автономнай уокурукка 4 коопленискай, 2 анал-даах көһө сылдьар медицинскэй этэрээт-тэр, ол иһигэр стома-тологическай кабинет, үлэлчиллэр. — диэн быһаарар Чукотскай окружной балыһа кы-лаабынай враха М. Гватвалия. — Чукотка өйүнүттээх поликлини-каларын» врачтара сыл ахсын туундара сэлэ-ннэлэрин олохтоохторун иттиһэ үлэһиттерин, 30 тыһылычтатан тах-салыы иһини, кили-ник чинчийэллэр. Автономнай уокурук са-нитарнай авиацията эмнэ күүскэ үлэһит-тэр: санавиация пилоттара иттиһэ врачтара туун-дараба, тайдаба, Аркти-ка муустарыгар бүк-пүг сэлэһэллэргэ

сылга 2000-тан тахса көтүүнү отороллор.

ХОРОУБУНА
АННЫГАР
ОБУРУОТ

Камчатка «Милыон-скай» совхозун сирн оторооччулара пленка сабыллаах теплицалар-га обуруот астарын тохтоло суох үүнэрини цислэһэр эмирдилэр. Хоробууна анынаабы обуруонна хаппыста рассадатын үүнэрээт, бөсхөлөмүт иһигэ бурсуу, помидору олордоллор.

Пленка сабыллаах теплицалары тумул арын совхозтара урут саас эрэ, сүрүннээн хаппыста рассадатын үүнэрингэ, туһаналла-ра, Вилигин, холобур, «Пограничная» совхоз редискэни, шпинаты, сельдерейн үүнэрэр.

Итин дьүүкэлэри ту-һанан үлэһит идэти-бит «Термальная» сов-хоз үлэһиттэрэ быһыл итинги таптыыр обу-руот астарын үүнэ-ринин элбэттихтэрэ. Манна сыл сагатыгар тепличкай - парниковай комбинат иһинс уоча-рата үлэһэ киллэри-либиттэни, ыһыы нэ-э 3 гектарынан нэгээтэ.

(ССТА).

Олохтоох
Советтар
уонна
народнай
суут
народнай
судьуйатын
быыбардарыгар
диэри
8
хонук
хаалла

Республика юбилейдарын үлэбэ үрдүк ситиһиилээхтик көрсүөххэ!

М. И. Иванов
тыһыынчалара

«Бочуот Знага» орден кавалера оройуон Со-веттар депутатка кандидат М. И. Иванов кыстык араспыт 8 ыйыгар хас биридн фуражнай ына-быттан 2095-тин ит үүтү ыан, былаанын 136-лыы ит аһарда. Оттон сыл бизэ ыйыгар ынаабын ахсыт-тан 1340-нуу ит үрүм илэ-ни ылла. Михаил Иннокентьевич

салайар «Эрчим» комсо-мольскай-агчат фермата нэлээри турар юбилейда-ры достойнай бэлэхтэр-дээх көрсөр иһин дьа-ныһан үлэһит.

М. Кириллин.

Комсомолка
кэрэ бэлэбэ

Субуруускай латынан совхоз Соловьевтаабы от-делениетин эдэр ыанньык-сыта комсомолка Марфа Крөөникова кыстык 8

ыйыга түмүгүнэн хас биридн фуражнай ына-быттан 1476-лыы ит үрүм илэни ылан, соруудабын 374-туу ит аһарда.

Комсомолка буолаары турар быыбардары өссө үрдүк көрдөрүүлэрдээх көрсөр дьулуурдаах.

П. Крылова.

Эбэһэстэлиститиэ
аһарылынна

Эрилик Эристин латы-нан совхозка И. Г. Петров салайааччылаах Көтүт Күөллээри эвөө 388 бо-роосуну көрөр.

Коллектив сүөһү кы-стыкын 8 ыйын түмүгүнэн хас биридн борооскуну 111,6 кг төлөһүтөн, эбэ-һэстэлиститиэтиэ 1,6 кг аһарда. Итинэн киилэр иппит борооскуларын тыһынаах орто ыһааһын-нара 208 ит тэгнэстэ.

Л. Нахсылова.

Эргизэн бистына

Оройуон 7 эргизини предприниматтан 8-та, ол иһигэр 57 мадаһы-тан 41-рө, 13 обществен-най аһылык тэрилтэлэ-риттан 3-на, 7 пекарнят-тан 3-һэ сыл 5 ыйынаа-бы былааннарын толорду-лар уонна куюһардылар.

Ытырыылаах Чыаппа-ратаабы бороодукта ма-даһынын коллектива (са-биэдиссэй Наталья Кон-стантиновна Копырина) 180 тыһ. солк. онуугар 215 тыһ. солк. аһы-уөлү атыһылаан социалистичес-кай куюталаһыы иһинки күүнүгэр иһэр.

М. Трофимова.

Үрүм илгэ
күрөбэр

Мугудайга Уу Ову-скай форматыгар Светла-на Николаевна Пермяко-ва салайааччылаах 7 ки-билээх коллектив быһыл-гы кыстыкка хас биридн фуражнай ынаахат 943-туу ит үрүм илэни ыла-т, былаанын 185-тин ит кую-һарда. Оттон юби-лейдардаах сыл 5 ыйы-гар ынаах ахсыттан 726 ит үүтү ыла. Ити сорудах-тан 254 ит элбэх.

«СО» корп.

Күүрээниэх
үлэнэн көрсөллөр

«Якутсельстрой» мех-уостогун коллектива юби-лейдардаах сылга нүү-рэмнээхтик үлэһиттэр Онуоха төһүү буолар би-ригээдэлэр, үлэһиттэр аһыаба суолтар.

Иһилэртэн биридэстэ-ни Иван Степанович Листинков салайар 4 ки-билээх эвөөтө буолар. Бу дьүүс коллектив «сыл бизэ ыйыгар 534 кубо-метр мас онуугар 578 кубо-метр маһы хайыттарда.

Бизэ ыйдаах соруудабын 144 бырайыан толорбут мас пайеллартан тутуллар дьүүсэ үлэһит Антон Ни-колаевич Иванов биридэ-дэтэ дьүүс үлэтин си-тэрингэ киирдэ. Коллек-тив сага дьүүс күлүүһүн олорооччуларга болдьоһун иһиннэ туттарар сорун-таах.

М. Саннобова.

МОСКВА. Ветеринарнай санитария Бүтүн Союзтаа-бы научнай-чинчийэр ин-ститутун коллектива сүө-һү марымлара көбүүлэ-риттэн уонна тарҕаны-ларыттан сэрэтэр, сүөһү-нү токсическай вещество-лартан харыстыыр сүөһү дьылытын, сүөһүттэн ыдыллар бороодукталар иһиннэ сырые санитарнай хаачыстыбаларын үрдэтэр дьаһаллары ситиһилээх-тик ырытан оторор. Ыа-рымылар утары охсуһар, буортулаах харамайдары суох оторор аредстволары, тулаһыыр аһаан ха-рыстыыр дьаһаллары но-руот хаһаайыстыбатыгар олохтообутун иһин инсти-тут 1981 сылга Бүтүн Союзтаабы социалистичес-кай куюталаһыы кыайы-лааһынан буолубта.

Синмока: дезинфекция лабораториятыгар. Лабо-рант М. Крылова (хаһас) уонна старшай научнай үлэһит И. В. Павлова.

ССТА фотохроника.

СЫТЫЫ ЭРБИИ СЫРДЫРГЫЫР

Ардах курулааччы кута барэбинэ уһуга тирээр. турара. Оттон промкомби-нат эдэр коммунист Е. Е. Захаров салайааччылаах пилорамини уолаттара үлэлэрэ-хамнастара үгэ-нээн тиритэ-хорута сыл-дьаллар. Сангарды та-һылыбыт Р-66 пилорам-мент Слепцов уонна эрбиилэрингэр лафеттаммыт Александр Кузьмин ла-

бархай дыргыл сытыһан агылымар көбүс-көпүтүк ырыылаһыт былаахыла-ры дьаарыстаабытынан бераллар. Оттон сырдыр-бас сытыы эрбиилэр быыстарынан сага бэрэ-бинэ доллоһуһа устар.

Бу алта киһилээх дьүүс биридээтэ, биллэрин курдук, быыбардары көр-сө сыл аһардаабы бы-лаанын 1,5 төгүл куюһа-рарга социалистическай эбэһэстэлиститиэ ылан-н үлэһит. Сыл ааспы-те бизэ ыйыгар 525 кубо-метр эрбэммит матыры-ыаабы бэлэмнээбиттэр. Ити былааһына көрүлүбүтү-нээдэр 105 кубометры-нан элбэх. Аһардас ыан-ыйыгар 170 кубометр ма-тырыһаал бэлэмнээн, со-рудах иһин аһар төгүл куюһарылыбыт.

П. ОКОНЕШНИКОВ.

СНИМОККА: Климент Слепцов пилораматтан тахсан иһэр былаахылары сыбарытар.

Автор фотота.

«САГА ОЛОХ», № 71 (5738).

ССКП КК ыам ыйынаабы Пленумун матырыаалларын — маассаба!

Болбонтону
кылабынайга
туһайан

Бизнес партийнай тэ-
ригтайт пятидетка иккис
сылын былааннарын уон-
на абалэстэлистилэлэрин
тодоруга бу саскы ап-
пэнтэтэх кэмгэ тыа си-
рин улаһытэрин ортоту-
гар политической-интэр-
уһун биллэрдик сөргүт-
тэ. Итиннэхэ ССКП
XXVI съезин уураахта-
рын, партия Кини Коми-
тетын ыам айынаады
(1983 с.) Пленумун ма-
тырыйаалларын пропа-
гандалааһын улаханнык
көмөлөстө, үлэ коллек-
тивтарын производствен-
най уонна политической
активностарын даппа өрө
көтөхтө.

Партийн дэргэд хамт олгоны төлөөх байгууллага бүр өөрсдийн үйл ажиллагаагаа зохион явуулахад маш их зорьцолтой байна. Энэ жил "Хүний нийгэм" газрын редакцид "Хүний нийгэм" сэтгүүлийн тусламжтайгаар "Хүний нийгэм" газрын редакцид "Хүний нийгэм" сэтгүүлийн тусламжтайгаар "Хүний нийгэм" газрын редакцид "Хүний нийгэм" сэтгүүлийн тусламжтайгаар

Одоргó партиом чинлэн-
нэрэ, отделениелар уу-
равлинчадайдар А. П.
Ефимов уонна А. А. Вар-
ламов, сельсовет испол-
номун председателэ Р. С.
Колесов, опыттаах лек-
тор М. П. Ефимов уо. д. а.
кыттыныллар. Бу күннэрэ
Пленум матырыбаадал-
рын сүөсүһүттэр, меха-
низатордар ортолоругар
быһааран өйдөтүү сал-
гыы ыытыллар. Смахтаа-
гы партийнай тэрилтэлэр-
гэ Пленум түмүктэригэ
дьүүлэһини бара турар.

Бийиги сүрүү бол-
омтогу бу програм-
ма байгалин бастагы тү-
лүүстэрин хайым-үйэ бөл-
ийд, патиетка / икис
бэдыгар, биэриэх тус-
таах дээн партия көрдө-
бүдүгэр туһаайабыт.
Итинэн аарылар лек-
циялар, олоһуулар бэснэ-
дэлэр туһаанаах отделе-
нис, ферма, биригээдэ
күннээби үлэтин, уталы-
гынныбат сорукарын
сэггэ миса свбэстээх-
тик ыһыллаллар. Ойгон
ол үбүлэйдэрдаах сүл
бэдааннарын уонна эбэ-
һэвэлэстибэлэрин толо-
рууга көмөлөһөр. Соһоо
коллектива үүтү, эти
уонна түүлээби госуда-
рствоа туттарыыга пати-
етка балтараа сыһаа-
ыа бэлаанын боллоку

бүр нй ивннн толордо.
Оттон сүснү иянтнн
сүрүн бородуукталарын
сөргүтүп кааадын быыл
бүс ыйдаары былаанын
хайааймысба түөрт өд-
делениелара бары толор-
дудар.

Ити уюлсай сүтнийн
сөнхөө сүсүүхтэрин,
специалистарын, орг
звонуудад саагаар кадрдарын
дэвдүүрдаах үзэлэрингэн
хааччылына. Үүтү
манын бэлтгэе сүл-
дэвдүүр кирбиэлэрин 13
ферма коллентива, 62
мангынысат бэлдүүр.
Олтон сүл агардаагы
бүлээннэрин 2 ферма,
20 мангынысат бөлдүү-
рүи бүдэн кишүүр төлө-
дүүлэр.

Общественная сүрхү
ныстыга бадача тэрэ-
иннэхэтиг түмүтэнэ.
Ууу ыаагыгар бэлнэгүмүт
нрбнн ыаагыгар ыаа-
гынаа. Совхоз 7 ыаа-
ныксыта. 13 ыаагэ
нөрөөчүгэ бэйлэрин се-
зэннаагы абнэгэталис-
тыбаларин толорду-
лар. Бичат сүрхүнү теле-
хутууга мугудайдар эр-
хааланнар совхоз уолсай
лөрлөрүүгүн таннары
гартылар

Механизатордар, хонуу
үлэйтгээрэ сааскыгхыны
ны бэлччэ гэрээһин-
нэхтин ыгтылар. Күн-
дыл мэхэйдээн эрдэтээ-
си пээрдааһын тэрдмд-
дан элэр.

Юбилейдардаах сүл
Эирбилэлэрин мтыга
производство барга са-
лаадымгар коммунистар
холобур нэрдөрөллөр. Ол
курдук, үрүн илгэ опы-
таах маастардара М. Т.

Старостина, Х. С. Дячковская уюна да атыттар уут мамыгар, Н. Е. Яковлев, А. А. Седаницев техникумы туһаныыга, Д. Т. Савцев сыһа митингигэр үрдүк оҕорумтуону уюна бастыт хаачыстыбаны ситиһэллэр. Үгүс мааныык фермаларыгар наставниктарынан, старшайдарынан комитеттар үлэтиллэр.

Ол эрсдэлтэй производ-
ствоны тэрийнхэ уонна
салайынга биньэхэ итэ-
рээстэр суох буолбатахтар.
Олору туоратынга пар-
тийнай тэрилтэ ССКП КИ
дьэм ыйынаагы Пленума
коммунистар, түрүк хан-
нын нининэ нинилэр, бэй-
лэни харыстаммат үлэ,
инициатива, дьулуур уон-
на дьаныардаах буолуу,
көлөбүрүн көрдөрүүх
хүстээхтэр дьэн ыйыдыт-
тан салайтарар Пленум
сөххөстөр маныйгы сү-
һүөх партийнай тэрилтэ-
лэрэ бэйэлэрин кыһам-
нылары кылаабынайга
— дьону кытта үлэ-
түмүктээхтэр дьэн көр-
дөбүлүнүн салайтарар,
бигири ССРС албан-
ааттаах 60 сыла туолуу-
тун чыһингар социалис-
тической куоталаһымны
өссө кизиник тэнитэр, тэ-
рийэр уонна иигэр үлэ-
битин бүтүс-бүтүннүтүн
хаһаайыстыбаннай сыл-
үрдүк бүтэһиттээх түмүк-
тэрин өлтиһингэ туһаайан
тулсара тутар сорууттаа-
пыт.

В. ПОПОВ,
Карл Маркс адынан
сохсэ парткомун
секретара

● Депутаттарга кандидаттар
ҮҮНЭН ИХЭР ҮЛЭНИТ

К. К. Палуцнай 1952 Аппабырга номсомол рай
сыллаахха Волгоград төрөмүн секретарынан
решбүтө. Орто оскуоланы «Аппабыр» совхозка проф
бүтэрэст. 1975 сыллаахха союз рабочкомун председ
Саха госуздэриетнай дэтиэлиэн үлэлаббаты
университетын тыа хаабырыстыбатын факультетыгар үөрэмэ киирбүтэ. 1978 сыллаахтан ССНП
чилиэнэ. Билигин Кардатынан совхоз

Кыргызиялыаах, дьу Ойбулуунааааы отделеини
дуурдаах комсомолец уни- тыгар сүөһү нитинигар
верситеты ситиһинилээхтэн биригадьнардир.
бүтэрэн, ученай-зоотехник Эдэр специалиһы биир
идитин ылбыта. Эдэр дойдулаахтара Болтоого
специалиһы Ленинскэй селсоветын депутатыгар
оройуонна үлэүз мый- кандидатынаа турурду-
пыттара. Онно киин лар. Константин Конс-
«Ньурба» соххоз Күндээ- тинович ити үрдүк игэ-
дэтээри отделеинетыгар бэли толороругар бьы-
зоотехниктаабыта. бардааччылар кыратык да
Үүнэн иһэр үлэ саарбадалаабытар.
нит нитутан салгыы С. ИВАНОВ.

МОЛДАВСКАЯ ССР. Республика куораттарыгар уонна сэлэллээхтэригэр 5000 кэригэ библиотэкалар үлэтиллэр. Библиотечнай активистар кинигэлэри сымахтаары, хонугутаары отууларга тиэрдэллэр, көһө-рудэл сылдьар бымстапаккалары тэрийтэллэллэр.

Сиймонжа: көһөрүллэ сылдьар библиотека библиотекара Надежда Ивановна Тану (ортоку) Кутузовскай ороһуон «Данченский» совхозун сүөсүһүтэригэр кинигэлэри аҕалла.

А. Симановская фотота. ССТА фотохромная

Саха сирэ Россия го-
сударствотын састаабыгар
нириэтин түмүгэр май-
та кылааскабай хайды-
һыы түргэттээбитэ. Ыраах-
таары правительствота ха-
ра мэнэйдиктэн олох-
тоох нэһилиэнньэ көлө-
һүнүүр араматыгар ти-
рэсирбитинэн барбыта.
Саха тойотторун уонна
Азия хотугулуу-илинчиги
өтүүн баайдарын көмө-
түнжэ кини кылааскабай
политикатын ыппыта.
олохтоох көлөһүннээччи-
лэри кытта союзтаспыта.

Ол кээпте нуучча бая-
һынайдар, ремесленник-
тэро, пролетариат, прогр-
рессивнай өйдөөх-санаа-
лаах үлэһит интеллиген-
цията Саха сириг уюуга
киири ылалыы оройуона-
рыг үлэһиттэриг кытта
сибээстоспиттэро, оной
баттамыт-үктөмүт маас-
салар ыллааскабай союз-
тайыылара сыыйа үөс-
көһүнүг уюуга сайдыыга
сабаламмыта.

Феодаллар, помещиктар уонна буржуазин интэриэстэрин көрөр самодержавие олохтоох Кылаасбай батталы нүүһүрдүү политикатыг үлэһин иитиллээччилэр киэн араагаларын национальнай батталынан хам кэлгийэр улуу өмүтүмсүбүулаах коммунистическай политиканы кытта дүөрөлзүһүнэрбитэ. Ыраактаагы босдалыын национальнай политика кылаасбай ис хобоһомоого, катэх өттүнэн кылаасбай батталы көрөрө, ситэрен биэһөрө.

ча үлэһит бааһынайдалар, ремесленниктэрэ, пролетарийдалар, үлэһит интеллигенттэрэ ыраахтааҕы, Россия миннэстэрин, феодалларын, помещиктарын, капиталистарын ыартан-ыар батталларын аныгыар олорбуттара. Ол иһин киһилэр көлөһүнүнэччилэрэ—уопсай өстөөхтөрү утары охсулууга дыгындох кыллассабай сьюзтаахтарынан, бьырааттарынан дойду баҕа уһук сирдэрин, ол иһингэр Саха сирин уопша Хотугу дойду атын дэройуоннарын, баттаммыт үстүмүт маассалара буолбуттара.

Россия капитализмын сабыдхалын XIX үйз энгис алгарынаахы XX үйз сараланмгытынаахы Лена кыраайбыгг промышлэнхтэ бастак үөснэхтэро — абылх ахсааннаах кустарчай-промышлой предпрятнелар, карлююай алектростанциялар усны типография үөснэн тахсыбыттара. Ити предпрятнелар рабочайдара 1898 сыллаахха Иркутскай уобаласна энпрэн хаалбыт Лена биринскэлэрин рабочайдарын сорох удьуордарын кытта пролетариат бастак арыскаларынан буолбуттара.

1917 сыллаахха дээрн
Саха сиригэр уотна хоту-
гулуу-иллннги сир атын

орой ушпартар бодон
машиннай индустрия, про-
мышленнай буржуазия
уонна промышленнай про-
летариат суохтар эта.
Маныа, партия X съези
ыйбытын курдук, хаа-
лыылаах патриархальнай-
феодалнай сыһыаннаһы-
лар, патриархальнай родо-
вой олох баскэс буол-
буттара, Итинник
социальный - экономической
сыһыга-майгыга Октябрь

И К С И С Е

История түүндэгтэйгэр
нууцлаа зорустун гени-
альной уола В. И. Ленин
онна нани төрүттээбэг
Коммунистической пар-
тията тахсылыара Россия.

бары уйук сирдар, ол
ингэр Саха сирин, но-
руоттарын дьоллорунан
буолбута. Владимир Ильич
Россия пролетариятын
улзу революционной, бос-
холоонуннаах куус бы-
лыгытынан сыйаалаабыта.
Вейэтин политическай
партиятын салалтатынан
бу кылаас самодержав-
ияны сууларар, норуот-
ту кылааскай уонна
национальнай батталар

Э С И Э Д Э

Ленин үөрөнзэччиллэ
онна соратниктара, кини
партиятын чилиннэрэ
Эмелин Ярославский,
Серго Орджоникидзе,
Григорий Петровский,
Клавдия Кирсанова уо.д.а.
политическай сыылкара
калбит нуучча револю-
ционердара Саха сиригэр
Мансим Аммосов, Пла-
тон Ойуунускай, Степан
Ариканов уо.д.а. курдук
Саха бастакы революцио-
нер-бассабыыктарын үтүө-
түн бөлөөнүнтэн тат-
таалыктара. Политичес-
кай диктанттарын

дар, коммунист-баскабын-
тар Кинн Россия рабо-
чайдарын уонна үлэни-
бааһынайдарын итгэни-
сах үлэниг дьонун си-
бээстир эгэно буолар
уһулуччулаах оруоллам-
мчытара

1917 снл алтыннымытар Россия пролетариата быстар дыдагым балынайдары кытта союзтаан Ленин уонна кини партиятын салалталарынан империалистической буржуазия Временной правительствотын суулларбыта, Советской былааны олохтообута. Улуу Октябрьской социалистической революция кыайбыта. Кини аһмах сайдыытын төрдүттөн ыларампыт, социалистической, коммунистической тутуу эра-тын аасыгыт XX үбэ ыла-лаабынай сообытыта өрөгөйдөөбүтэ.

Октябрь кыайымга Россия бaры муннуктарын тилинэ көпсүтө, дойду бaры поруоттарын дыл-баларыгар удуу историческай тосту өбүллүүнү уокеминтэ. Саха сириг уонна кини малдым оро-буоннарын рабочайдара, баттанан олорбут бааһы-найдар, революционнай, прогрессинай интеллигенцията Россия пролетариатын, үлэйт бааһынайын итинник өйөөбүттэрэ. Онон Россия революционнай

олохтоохтору нэгтгэ бичиг-
гдэ сомоёолоспуутара.

Нуучча норуота Октябрь кыайытын сяти кез дойду киинигэр Советскай былааһы олохтоон хоругулуу-илингги нуруоттары кылааскабай уонна националнай баг-талтан босхолуобута, кэ-нүдлүк, дьоллоохтук сай-дар аартыктарын аспыта

Азия хотугудуу-илинги
оттун норуоттарыгар
Октябрь кыялы-
та — кирилэр нти
иниинээди историяларын
нуучча сириг бүтүнүтү-
түн исторической проце-
дын кытары сибээстээх
үтүө үгэстэрин сокуоннай
түмүгэ.

Урукку Россия империятын бары уруктарыгар, ол иһингэр Саха сирингэр, социалистическай революция кыйабыта уонна советскай быллаас дохотойууга — урук сирдэр нуруоттарыгар нуучта нуруотун сүткөн былаарыылаах көмөтүн түмүгэ. Ону сөргө, бэллэстээн этинэххэ наада. Россия пролетариата үлэһит тааһынан аймагы кытта союстаһан оҕорбут социалистическай революцията Лениннэн уонна Сталинскэй партиянан саадаллар нуучча нуруотун уула сомбулоспут сүүсүн таһа араас тылыннан иһигарар дойду бары үлэһит массаларын ойбулларынэн уонна саамай активнай кыттыыларынан кыйабыта.

Г. БАШАРИН,
профессор.

СЭБИЛЭНИНИ ЭНИИ— БИРИЭМЭ МОДЬУЙУТА

Бас ыйын 7 күнүгөр Чуралчин ХНТ Генеральной Ассамблеятын сөблөннүн энинге аналлаах сессията абыллыны. Бу Холбоулулаах Нацлар историларыгар билин комитет саямга тын уоолтаах уонна уталы тыллара сатамат проблематыгар — сөблөннүн уадуулууну уодуулаахыныга уонга сөблөннүн энинге бүүс-бүтүннү аламат икис форум. Икис ыгарыламытыгар аан дойду үрдүнэн бүүс-бүтүннү термоядернай сэрин суоһаанын халбарытара, планета политическай климатын сылытарга норуоттар дьулууларга нөсөр. Табаары: Л. Н. Брежнев бөлнөтэ-билит курдук Советскай Союз бу сессия ситинилээх буоларын туһугар уоһуулаахы барыта оһоруоба.

ХНТ Генеральной Ассамблеятын бу проблемата аанан 1978 жыл ыам — бас ыйдарыгар буюлбут бастаны аналлаах сессията ХНТ-нан 1989 сыллаахха өрөгөйдөөхтүк итиннэриллэбит сөблөннүн эния бастаны уон сылык түмүктөрүн таһаарыта, Советскай Союз байылылаах эйгэ дьулуһар госуаарстволар дьулуһордорунга өтүөлөргө сөблөннүн үлүһү-йүүнү уодуулаахы суолугар итиннэ дини биллэр хардыы оһоһуллубута. Ол үлүһү хардыыны сага бөһөчө дьаалаларынан көтөтөр наада ээ. Дьэ уонна сессия оһуу наадалаах, дьуһуулаах быһаарыларын ылармыта.

Ол араары НАТО агрессиянай блогга бастатан турган АХШ, сөблөннүн халарчактааһын уонна сар-байыны уобалаһыгар икис дини дьулуһууну бүтүһүү сабатаастабытара, оттон 70-с жыллар бүтүүдэригэр аан дойду-таары сыйымаһаыларга утарыта түбүү милитаристскай курсун тутуһан барытара.

Билинни форум уус-тук аан дойдууларга билин-майгыга түмүсө. Ардааны сабыдылаах арымталар, «советскай суоһааны» туһуан сирей көрбөх нуолулааһынынан саятан, сэрин сөблөннүн энинге бүүс-бүтүннү аламат икис форум. Икис ыгарыламытыгар аан дойду үрдүнэн бүүс-бүтүннү термоядернай сэрин суоһаанын халбарытара, планета политическай климатын сылытарга норуоттар дьулууларга нөсөр. Табаары: Л. Н. Брежнев бөлнөтэ-билит курдук Советскай Союз бу сессия ситинилээх буоларын туһугар уоһуулаахы барыта оһоруоба.

бин сирей суох үксэтин, дьону маасабайдык ыдыһар саяттан-сага ордун лэдээннээх уонна алдыаһаах средстволары айыны суолугар турдулар. Ити өттүгэр «бастаан иһэччи батаһан» сөблөннүн ирибиттин үлүһү-йүүнү кылаабынай күрэтээччинэн буолар Америка билинни администрацията тутан иһөр. Вашингтон администрациятын стратегическай курса ордун туталлаах уонна ыдыһаахы суох буолла, Ол кили аймагы абааһы көрөр доктриналарга итижэ «хаарчактааһын адрнай сэрин», адрнай дьаһабын «суоһуулаах норуоттар» концепцияларын көтөр. Уруу дьэ онон норуоттары адрнай сэрин буолар кыахтарыны, адрнай сэрин сөблөннүн бастаанынан тутууоһа сөбүн туһунат эйгэ-санаага үөрэтэрин баарар.

Итиннэ уоһуулуларга өлөр-өһөр сэрин сөблөннүн сага норуоттарын айыны суолугар эрэллээх быһыты туруоруу, адрнай сэрини халбарыты дьаһаахчы бириэмэ модьуйуулаан буолар. Виллени кэм саамай долгуулаах проблематын — сөблөннүн үлүһү-йүүнү уодуулаахы уонна сэрин сөблөннүн суох оһоруу проблематын быһаарыны уопсай дьулурууна ту-

дуурдаахтык ситилэ сатыыр итин турар Советскай Союз аналлаах икис сессия сыалы-сору-гун чолгу итинни көрөр.

ССРС ити принципиальнай позицията ССНП XXVI съезини биллэриллэбит 80-с жылларга эйа программаттан, термоядернай сэрин кутталы молототүүгэ, аан дойдууларга билин-майгыны төрдүттэр чөбүдирдөөгө туһаайылаахы сага бөдөн конструктивнай көүд-дөһүннэр көмүскэстэрин туруорбут Л. Н. Брежнев соторутаагы этилэригэр үксээн таһар. Советскай орут элбөхтик бөлнөтэ-битин курдук, хардарыта быһыһар, ити ээс куттала суох буолуутугар хормунуу оһорбот усу-луобуулаах хаарчактааһыга эбэтэр бөбүргө ССРС киириннэ суох сэрини сага дини суох, ССРС бөһөчө этилэрин аан дойду прогрессивнай обществонна, ХНТ чилиннэ дойдулар баһы-йар үгүс өттүлэри итиннэ ойуулулар уонна итиннэ биһиринилэр.

Ардааны дойдуларга сэрини утары модун хам-сааһын тэнийдэ. Онон икис сессията кыаһа араата, саамай араас политическай итаһаллаах дьонноро кытталлар. Сору АХШ администрациятын политическай реализм суолугар турарыгар, сөблөннүн эния проблематыгар эппиэтээхтик сыйымаһа-рыгар күһэйинтэ сытар.

Сир шарын норуоттара ХНТ Генеральной Ассамблеятын сөблөннүн энинге аналлаах икис сессията эйин бөбүргө-түү, сөблөннүн хаарчактааһын, термоядернай түн-нэстини халбарыты болуруостарын быһаарыга үтүөкэннээх кылаатын ылаһыһа дин көтөһөл-лөр. Онон аан дойдуга бияргэ өлөрөөчүлэр ХНТ Устаабын кылаабынай сору-гун — «элэр калүөнэ-ни сэрин алдыархайдыттан быһааһыны» олоххо кылаһыны чутабатыахта-ра.

В. МАТЯШ. (ССТА).

Үүнүүнү тэбистэри иһин эппиэтинэни күүһүрдүүххэ

«Совхозтар уонна колхозтар ыһылыларын оло-дууларын тэбистэригэр уонна буортулааһыгар харыстылар туһуна» ССРС Верховнай Советы Президиума өссө 1955 сыллаахха таһаар-быт Ыйаага биллэтин да-ганы толорууга сылдьар.

Ити Ыйаах быһыты-нан полхоттаахтар, рабо-чайдар уонна онгон да-атын гражданныр, төри-лэлэр ынах сүөһүлэрэ, сыгыллара, көтөрдөрө совхозтар уонна колхоз-тар ыһылыларын, олодуу мастарын тэбистэрин уонна сөблөннэрин иһин таһаарыт ороскуоттарын сабын бөбүдэтиннэ сүө-һүлэхтэртэн уонна көтө-р-дөхтөртөн сельскэй эбэ-тэр бөһүөлөттэри Совет-тарыйан харчынан ыста-раап ирдэниэхтээх. Баста-ны түбэлтэтигэр хас бири-дин төбөҕө сибиниһэ уонна иһирэй тэбистэтин, сөблөннүн иһин 25 солк., оттон бөдөн ынах сүөһү уонна сылгы буолаһына 50 солк., көтөр буола-һына 5 солк. ыстараап төлөтүллэр. Итиннэ тү-бэлтэ икис сэрин, ханы да төгүдүн таһаарылынааһы-на, ороскуотун толотон туран, буруйдаахтар икис бүк ыстарааптаналлар.

Совхозтар, колхозтар бөһүөлэрин сүөһүлэрэ, сыгыллара тэпсэр, сир түбэлтэлэригэр таһаары-лабыт норуоту туһаан-наа босхуулар, сыгылыт-тар, рабочайдар төдүүл-

лэр. Ыһылаахы баһы-наан, олодуу мастаах сиринэн сыарга, талигэ кылаһахтар тэбистэри айылыларын иһин 50 солк., оттон автомашина-нан, тракторынан о. д. а. тэбистэри иһин 100 солк. ыстараап ирдэнэр.

Тэпсэ, сир сылдьар сүөһү мөстэтигэр тутул-лубатаһын да иһин, иһи сүөһүтэ буолара билин-нэһинэ ыстараап эмиз түһэриллэр. Ыстараабы түһэрини сүөһүлэх дьон баалларына комиссия бы-һаарар. Комиссия сас-таабыгар туһааннаах Со-вет уонна совхоз предст-авителэ, агроном киирэл-лэр. Комиссия сүөһүнү, көтөрү бас билээччи ыгы-рыллан баран көлбөт тү-бэлтэтигэр комиссия бы-һаарыта бүтэһинтээх. Ыстарааптааһын сельсо-веттар исполкомнарын быһаарытынан оһоһул-лар. Транспортынан көтө-рүн иһин ыстараап сель-советтарынан, совхозтар дирекцияларынан, атын-да общественнай тэри-лэлэр этилэринэн түһэ-риллэр уонна ис дьаала органнынан ирдэнэр. Олохтоох Советтар испол-комнарын быһаарыла-рыгар сөбүлэспэт түбэл-тэҕэ 5 хоһук иһинэн рай-совет исполкомугар аа-һынар быраап көрүлэр. Райсовет исполкомун бы-һаарыта бүтэһинтээх.

Үөһэ ыйылаахыт Ыйаахха олобуран, Са-

ха АССР Министрдырын Советта «Бааһына үүнүү-түн сүөһүтэ, сыгытга тэ-бистэрини утары оһуу-лууну күүһүрдэр туһу-на» 1981 жыл атырдыах ыйынааһы аналлаах дьа-һала эмиз баар. Ол үрдүнэн оро-буон совхозтарыгар баа-һына үүнүүтүн тэбистэ-рин кили сылларга олус маасабай буолла. Аһар-дас аастыт сылга оройуон үрдүнэн 2464 гектар бур-дук үүнүү үксэ тэбистэлэ, сөблөннэ хаалан оттуу хо-мулларга тийбитэ. Ити түсүрүтэх культуралар ыһылыларын иһин төбө-тырбыт аһара. Ону та-һынан уопсай ыһыттан 849 гектар үүнүү-тэ сүөһү сир иһинэн букатын хоһул-лубаһа хаалбыта. Оттон ити бөһүөлэх элбэх сүтүк иһин материалнай ирдэ-бил төрүт оһоһуллуба-та.

Итиннэ совхозтар сарайаччылар уонна сельсоветтар исполкома-на баар сокуоннарга уон-на дьаһалларга сол түбэ-һиннэрин үүнүүнү сүө-һүтэ, сыгытга тэбистэри уонна бааһынан суол-ланы иһин туһааннаах буруйдаахтарга мораль-най уонна материал-най ирдэбиди күүһүрдүүх түсүрүтэр. Итиннэ райсовет исполкомун 1982 жыл ыам ыйын 21 күнүнөһкө быһаарыта, толорууга ылылаахтээх,

Мындааһааһыга — суднолар

Бу күнүгэр Мындааа-һы бириннэһи таһа-р-таах баржалар тик-селлэр. Кинилэртэн мо-тоцикллар, мебель, бур-дук, о. д. а. араас та-һаарлар сүөһүнэллэр. Баржалар өссө да нэлэ тураллар.

А. ПАВЛОВ.

Биһиэхэ эппиэттиллэр

Армылаах олохтооһо Н. Барашков «Сага олоххо» бөһөтөммит «Уруу ас-тоо атылааматый?» то-дун суругар райпотре-б-общество председателэ Н. И. Моастырев ма-нык эппиэти ытта: «Суруука ыһыллар чак-чылар кырдьытаахтар,

Кытаанахтааһы эргиз-предприятиетин дирек-тора таб. Михайлова «Чу-ралчы» совхоз Армы-лаахтааһы отделениетин сарайаччыларын кытта көпөһтиһэн нөһүдүннэни үрүк аһынан хааччылар дьаһалы ыларыгар сору-даһтанна».

Соторутааһыта Чу-ралчыга тоһуе юби-лейнай спартакиада программатанан оһу-нан ыттыта Лена иһин эһэригэр түөрт оро-йуон уонна Якутскай-тан СГУ хаммаһаһара күрэхтэстилэр. Онон 42 спортсмен кытыһа.

Бастагы мөстэти билин оройуонун ха-маандата, иһини ален-сеевскайдар, үсүһү иэ-и-ханаһаһтар ыды-лар.

Биһиэмэригэр эр дьонноро 50 метр сиргэ ыттыга Сергей Майоров уонна Хри-стофор Дьяковскай икис мөстэһинилэр, 30 метр дьахталларга Га-лина Федорова үһүс

буоһа.

Ого спортивной ос-кулатын оһууан ытты сессиятыгар быйыл 80 кили дьарыктанар. Ки-иллэри үөрэттигэр стар-шай тренер Т. С. Ста-сова элбэх сыратын биһэр. Иһин иһил-лээччилэригэр онуе кылаас үөрэтээччигэ Коля Матвеев маастар-га кандидат, Вера По-пова (Х кылаас) уон-на Марияна Сергеева (IX кылаас) II спор-тивной разряд нуор-таларын төлөрбүттара.

Сотору оскуола 12 охчуттара дойду иһин куораттарыгар буолар күрэхтэһинилэргэ кытта барыахтара.

Синюшка: дьарыкта-һы кэмизгэр. Иһини — Коля Матвеев. П. Оконешинов фотота.

КӨННӨРҮҮ

Хаһыат бу дьыл бас-кыһын 3 күнүнөһкө нуо-мэригэр Чурапчы сель-советыгар депутатка кан-

дидаттар испиһантэригэр Савина Наталья Сте-пановна дин албас бө-һөтөммитин Савиннова дин көннөрөн аарды.

Редактор А. Е. ЧИЧИГНАРОВ.

Баһаарынай чаас, райсовет исполкомун ис-дылааһа отделын, олох-дьаһах комбинатын, суут-силлэстий органнарын коллективтара баһаарынай чаас шофера

МАТВЕЕВ Денис Христофорович

ыарахан ыарыттан олбүтүнэн көргөттөригэр, аймахтарыгар кутурууларынан тирдэллэр.

Тыттыр көргөһүм, аһабыт, быраатым, убайым, аймахыт

МАТВЕЕВ Денис Христофорович

ыарахан ыарыттан Томскай нуоралла олбү-түн, диннэни курутууан туран, боһуоһун таһаарыстарыгар, билэр дьоннорутар иһини-ирибит.

Көргөһү, оһолоро, убайа, бырааттара, аймахтара.